

Arkitekttalibanerna slår till

Modernism eller nyurbanism? Acceptera i stället mångfalden. Det är Jerker Söderlinds budskap i detta debattinlägg.

På DN:s kultursidor förs nu en debatt om stadsbyggnad. Är svensk modernism eller amerikansk nyurbanism det enda rätta? Är personer som haft kontakt med amerikanska stadsbyggare någon sorts femte kolonn, som inte bör tillåtas åka på utländska konferenser och inte heller bör sitta med i regeringens råd för arkitektur och design? Dessa ideologiska frontlinjer är svåra att koppla till byggandets vardag. Viktigare än kultursidornas interna debatt är praktiken. Här följer därför en kort kommentar till en nyhetsartikel i Dagens Nyheter:

Tänk er följande tidningsrubrik: "Ny bilmodell utpekade som barnfientlig".

I den följande tänkta artikeln ondgör sig forskare och barnpsykologer över det trånga och låga baksätet i, låt säga, Peugeot eller Toyotas nya sportbil. Jämförelser görs med trygga familjebussar från Ford och Volkswagen, där barnens bästa ståt i centrum. Uppfällbara bord, kopphållare, individuell baksätetsventilation, god utsikt och inbyggda barnstolar sätts upp som ideal för vad varje bil bör innehålla.

En otänkbar artikel? Ja, eftersom vi accepterar att bilköpare har olika preferenser. Att det inte finns någon perfekt bilmodell. Man måste välja. Folk tycker olika.

I stadsbyggandet verkar denna sanning svår att acceptera: att det inte finns någon ideal stadstyp. Att dagens människor efterfrågar olika typer av bostäder, kontor, affärer, parker, stadsdelar och livsmiljöer. Att man måste välja.

Dagens Nyheter hade den 18 oktober denna löpsedel: "Ny stadsdel döms ut som barnfientlig". Forskare och lokal stadsdelsförvaltning dömer ut förslaget till nio moderna bostadskvarter, byggda lika tätt som resten av den gamla innerstaden. Barnen sägs få betala ett "högt pris för vuxnas bekvämlighet". Forskaren Maria Nordström menar att innerstadsbebyggelsen förutom buller och luftföroreningar ger en osäker utemiljö och hänvisar barn till ett beroende av vuxna. I denna lilla skvätt ny innerstadsbebyggelse saknas den stort stora grönområden som präglade byggandet efter

1930-talet. Visserligen föreslås en stor park några kvarter bort. Men dit kan småbarnen inte gå själva...

Jahaja. Hur ska vi ha det? Är punkthus med parkeringsplatser utslängda i grönska på normalt förortsmanér det enda rätta? Och. Är barns lekmiljö utomhus överordnat alla andra krav på staden? DN kan med lätthet hitta massor av andra grupper som förkastar idén att bygga stad på Kungsholmen i stället för förort. Förslag till uppföljande intervjuer:

Brandkåren – omöjligt vända på smala gator, tät stad en säkerhetsrisk!

Naturskyddsförening – stadsquarter förstör livsmiljö för ovanlig skalbagge!

Ljusexpert – ohälsosamt bo på skuggig gård!

Köpcentrumutvecklare – gammaldags idé, gör modern jättebutik med parkering och lastkaj!

Hembygdsvärd – nya hus utplånar gammal gångstig och trädunge!

Taxiförare – farliga gatukorsningar om bilar tillåts på alla gator, gör istället stora rondeller!

Handikappförening – svårt att gå med rullator, ta bort alla trottoarkanter!

Motormännens lokalavdelning – orimligt få och dyra parkeringsplatser!

Polisen – tät stadsmiljö med krogar ger brott och våld, gör lugnt radhusområde i stället!

Cyklistförening – helt fel, bygg separata cykelbanor där man kan cykla fort och säkert!

Vänsterpartist – förkastligt bygga attraktiva lägenheter som blir för dyra för vanligt folk!

Moderat – katastrof med större innerstad, bostadsrättspriser på Östermalm riskerar att sjunka!

Centerpartist – Stockholm ska inte växa, bygg bostäder ute på landet i stället!

Socialdemokrat – orättvist att bara vissa lägenheter får sjöutsikt, gör punkthus för alla istället!

Så kan man hålla på. Alla särintressen har en poäng. Men om en grupp vill bestämma över alla andra får vi en hel hop talibaner som bara slåss för sin egen smala version av sanningen.

Visst är det bra med parker. Men just för barnens skull? I en fungerande stad finns det stadsparker. Sådana som Mariatorget och Vitabergsparken på Södermalm. För alla i staden.

Fast det är klart. Det finns en idealstad. Acceptabel för alla sorters talibaner. Helt invändningsfri vad gäller parker, trafiksäkerhet och alla andra upptänkliga särintressen. Den glest befolkade förorten. Med lägenheter längs återvändsgator, tunnlar för gående och cyklister, ett säkert inomhusköpcentrum och massor av tallar och björkar vart man ser. Ska vi åter till miljonprogrammet? Eller till 1930-talets punkthus?

Alternativet är att acceptera mångfalden. Att folk tycker olika. Att någonstans tillåta en bit stad på samma sätt som vi tillåter nya bostadsområden att byggas. Kanske bör vi också lyssna på efterfrågan. Vad är det mest brist på i Storstockholm? Barnsäkra bostadsområden med närlekplatser eller blandad stadsmiljö?

Grundfrågan är dock: Ska folk ha rätt att välja mellan olika stadstyper, inte bara mellan olika bilmodeller?

Nils Ferlin förstod det där med stadsplanering. Att den perfekta lösningen är en hägring. Att en stad handlar om respekt, samverkan och acceptans. Att en stad inte är en kompromiss utan en syntes av många olika intressen. Han skrev:

Man dansar däruppe, vaket är huset fast klockan är tolv

Då slår det mig plötsligt att taket, mitt tak, är en annans golv.

Jerker Söderlind
Arkitekt, Tekn Dr, KTH Samhällsbyggnad